

LAYERS

Strengthening youth capacity through a multi-layered
response to online gender-based violence

D2.1. Priručnik za analizu kroz rodnu prizmu

Glavni korisnik	KMOP Education and Innovation Hub
Verzija za isporuku	Konačna verzija
Rok	30/06/2026
Datum isporuke	30/04/2026
Nivo diseminacije	PU (Javno)

Informacije o projektu

Akronim projekta	LAYERS
Naziv projekta	Strengthening youth capacity through a multi-layered response to online gender-based violence
Poziv	ERASMUS-YOUTH-2025-CB podneseno za ERASMUS YOUTH-2025-CB / 06. mart 2025.
Broj projekta	101246206
Tip	ERASMUS-LS
Datum početka projekta	01/11/2025
Trajanje projekta	24 mjeseca
Koordinator	KMOP Education and Innovation Hub

Informacije o isporuci

Aktivnost	T2.1: Razvoj priručnika za analizu s rodne perspektive
Naziv isporučivog rezultata	D2.1 Priručnik za analizu kroz rodnu prizmu
Rok isporuke	30/06/2026
Datum isporuke	30/04/2026
Tip	R – Dokument, izvještaj
Nivo diseminacije	PU (Javno)
Glavni autor(i)	Georgia Alexandrou (KMOP EIH), Foteini Sokratous (CARDET)
Recenzenti dokumenta	Nertila Mecani (ACT for SOCIETY); Kadri Gashi (SIT); Nedim Micijevic (SPIN); Jelena Kavarić (CYE)

Historija verzija

Verzija	Datum izdanja	Autor(i)	Sadržaj i izmjene
0.1	09/04/2026	Georgia Alexandrou (KMOP EIH), Foteini Sokratous (CARDET)	Prvi nacrt – partnerima za pregled
0.2	22/04/2026	Nertila Mecani (ACT for SOCIETY); Kadri Gashi (SIT); Nedim Micijevic (SPIN); Jelena Kavarić (CYE)	Interna revizija
0.3	30/04/2026	Georgia Alexandrou (KMOP EIH)	Konsolidovana verzija koja uzima u obzir komentare recenzenata

Sadržaj

Sažetak	6
Uvod	7
1. Osnove: kontekst, okvir i ključni koncepti.....	8
1.1. Kontekst i okvir	8
1.2. Teoretski temelji	9
2. Mapiranje rodni dinamika u organizaciji	12
3. Pregled politika (O)GBV	14
3.1. Uvod	14
3.2. pristupi u radu s mladima zasnovani na razumijevanju traume i usmjereni na preživjele	15
3.3. Zaštita podataka i povjerljivost u radu s mladima usmjerenom na preživjele	16
4. Procjena nivoa svijesti osoblja	18
4.1. Ključni okviri i koncepti	18
4.2. Prepreke i izazovi u procjeni osoblja	20
5. Rodne dinamike u digitalnom dobu	22
6. Kontinuirano praćenje	24
7. Resursi za daljnje čitanje	27
8. Rječnik	28

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Tabela skraćenica i akronima

Skraćenica	Značenje
BCSDN	Balkan Civil Society Development Network
BIRN	Balkan Investigative Reporting Network
CEPS	Centre for European Policy Studies
CSOs	Civil Society Organizations
DCAF	Geneva Centre for Security Sector Governance
EIGE	European Institute for Gender Equality
EU	European Union
GBV	Gender-Based Violence
HR	Human Resources
IJCRT	International Journal of Creative Research Thoughts
KPIs	Key Performance Indicators
LGBTQA+	Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer/Questioning, Intersex, Asexual/Aromantic/Agender and additional identities
LLMs	Large Language Models
NEET	Not in Education, Employment, or Training
NGOs	Non-Governmental Organisations
OGBV	Online Gender-Based Violence
OSCE	Organization for Security and Co-operation in Europe
SHRM	Society for Human Resource Management
SVRI	Sexual Violence Research Initiative
UN	United Nations
UNDP	United Nations Development Programme
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNFPA	United Nations Population Fund
USAID	United States Agency for International Development
WHO	World Health Organization

Sažetak

Priručnik za analizu rodne perspektive, razvijen u okviru projekta LAYERS, podržava omladinske organizacije u jačanju njihovog odgovora na rodno zasnovano nasilje na internetu (OGBV). Priručnik se bavi kritičnim jazom između rastućeg obima digitalne štete i ograničene spremnosti organizacija, od kojih mnoge nemaju jasne politike, mehanizme zaštite i kapacitete osoblja.

Priručnik uvodi analizu rodne perspektive kao praktičan alat za ispitivanje interne dinamike moći, donošenja odluka i organizacijske kulture. Pomaže u identifikaciji skrivenih nejednakosti i usmjerava organizacije ka inkluzivnijim i efikasnijim praksama. Centralni principi ovog pristupa su principi usmjereni na preživjele i zasnovani na razumijevanju traume, osiguravajući da odgovori daju prioritet sigurnosti, dostojanstvu i povjerljivosti.

Kroz praktične alate poput revizija politika i procjena osoblja, priručnik pruža jasan put za organizacijsko poboljšanje. Također ističe nove digitalne rizike, uključujući pristranost vođenu umjetnom inteligencijom i online uznemiravanje, pozivajući na proaktivne i budućnosti usmjerene strategije.

Na kraju, priručnik promoviše kontinuirano učenje i odgovornost, podržavajući organizacije da prijeđu sa reaktivnih odgovora na održive, rodno osjetljive sisteme koji stvaraju sigurnija okruženja za mlade ljude.

Uvod

Ovaj priručnik uvodi **analizu rodne perspektive** kao praktičan i strukturiran proces putem kojeg omladinske organizacije i organizacije civilnog društva mogu ispitati kako rod oblikuje njihove unutrašnje strukture, kulture, politike i svakodnevne prakse, posebno u oblastima kao što su moć, participacija, liderstvo, zaštita i donošenje odluka. Cilj mu je podržati identifikaciju i vidljivih i manje vidljivih nejednakosti, kao i praznina u politikama ili praksama koje mogu oslabiti odgovore na rodno zasnovano nasilje na internetu.

Razvijen u sklopu projekta "*LAYERS – Jačanje kapaciteta mladih kroz višeslojni odgovor na rodno zasnovano nasilje na internetu*", 24-mjesečne Erasmus+ inicijative koju provode partneri iz Grčke, Kipra, Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova i Crne Gore, priručnik se bavi rastućim izazovom rodno zasnovanog nasilja na internetu jačanjem kapaciteta omladinskih organizacija, omladinskih radnika i radnica i mladih za prevenciju i odgovor na digitalne prijetnje.

Ovaj priručnik je posebno važan s obzirom na nalaze projekta, koji ukazuju na značajne praznine u organizacijskoj spremnosti širom regije, uključujući ograničene procedure specifične za rodno zasnovano nasilje na internetu, nedovoljne mehanizme zaštite i neujednačeno samopouzdanje osoblja u reagovanju na digitalno zlostavljanje. U tom kontekstu, priručnik ima za cilj podržati organizacije u prelasku sa fragmentiranih ili reaktivnih odgovora na koherentnije sisteme koji su osjetljivi na rod i na preživjele.

Ovaj resurs je prvenstveno namijenjen organizacijama mladih i organizacijama civilnog društva koje rade s mladima, a posebno je relevantan za liderice i lidere organizacija, koordinate/ice programa, omladinske radnike/ce, osoblje zaduženo za ljudske resurse i obuku, te stručnjake i stručnjakinje uključene u osiguranje kvaliteta ili razvoj organizacije. Osmišljen za fleksibilnu upotrebu, može služiti i kao sveobuhvatan alat za samoprocjenu i kao vodič za fokusirani rad na specifičnim organizacijskim područjima. Njegova poglavlja spajaju konceptualne smjernice s praktičnim alatima, pomažući organizacijama da promišljanje pretvore u djelovanje i podržavajući ne samo procjenu, već i dugoročniji proces institucionalnih promjena ka sigurnijoj, inkluzivnijoj i odgovornijoj praksi rada s mladima.

1. Osnove: kontekst, okvir i ključni koncepti

1.1. Kontekst i okvir

Digitalno okruženje Zapadnog Balkana predstavlja složen presjek brze tehnološke adopcije i ukorijenjenih tradicionalističkih pritisaka, gdje okviri analize rodne perspektive otkrivaju da se omladinske organizacije suočavaju sa rastućim prijetnjama koje olakšava tehnologija usred šire "retradicionalizacije" društva (EIGE, 2023). Dok istraživanje literature ističe ove sistemske rizike, primarni terenski podaci otkrivaju zapanjujuću razmjenu digitalne uronjenosti, pri čemu usvajanje interneta među mladima na Kosovu dostiže između 95% i 97% (LAYERS Needs Assessment Report, 2026). Ova hiper-povezanost stvorila je ogromnu, nezaštićenu površinu za štetu koja znatno nadmašuje institucionalnu spremnost i operativni kapacitet lokalnih organizacija civilnog društva. Unutar ovih organizacija postoji višestruki paradoks u kojem formalne rodne kvote i progresivna retorika često prikrivaju dublje, neformalne asimetrije moći koje favoriziraju muške stereotipne osobine poput odlučnosti i sklonosti ka riziku, sistematski marginalizirajući žene u donošenju ključnih odluka i budžetiranju (Frontiers in Psychology, 2024; CEPS, 2022; Kvinna till Kvinna Foundation, 2022). Terensko istraživanje u Albaniji potvrđuje ovu dinamiku, navodeći da čak i kada žene obavljaju izvršne funkcije u 60% organizacija, strateško ovlaštenje često ostaje centralizirano kod muških osnivača (LAYERS Needs Assessment Report, 2026). Takva strukturna kratkovidnost dovodi do kreiranja programa koji je slijep na rodne pitanja, ne uspijevajući ublažiti dominaciju mladih muškaraca na internetu, što normalizira vršnjačko uznemiravanje i eskalira tokove OGBV-a među ranjivim adolescentima (UNDP, 2022; BCSDN, 2025).

Regionalni utjecaj OGBV-a je istovremeno opsežan i težak, a karakteriziraju ga kibernetičko progonstvo, doxxing i nevoljno dijeljenje intimnih slika (DCAF, 2022; SHARE Foundation, 2023). Iako su početne studije sugerisale da je jedna od deset djevojaka-adolescentkinja bila pogođena zlostavljanjem putem slika na platformama poput Telegrama i Snapchata (DCAF, 2022), nedavni terenski podaci ukazuju na mnogo veću prevalenciju, pri čemu se procjenjuje da ucjenjivanje putem slika pogađa 20% djevojaka u dobi od 14 do 16 godina na Kosovu (LAYERS Needs Assessment Report, 2026). U Albaniji, 57% anketiranih organizacija izvještava da se njihove korisnice često susreću sa OGBV-om, a ipak terensko istraživanje također identificira kritične interseksionalne rizike, kao što je ciljani govor mržnje usmjeren na romske mlade (LAYERS Needs Assessment Report, 2026). Ovi obrasci se održavaju uzročno-posljedičnim lancem patrijarhalnog dogovaranja, gdje se nominalno jednakost mijenja

za očuvanje tradicionalnih domaćih uloga, potičući neaktivnost svjedoka; zaista, samo 23% mladih se upliće u online mizoginiju zbog straha od društvenog izopćavanja (EIGE, 2023; OSCE, 2025). U Bosni i Hercegovini se digitalni rizici često odbacuju kao prolazni u poređenju s fizičkim nasiljem, što je stav koji potiče kulturna normalizacija uznemiravanja kao "humora", a koja umanjuje traumu preživjelih i doprinosi stopama prijavljivanja koje su niske čak do 10% (BIRN, 2023; World Vision International, 2023; LAYERS Needs Assessment Report, 2026).

Politički okvir pogoršava ove propuste kroz šaroliku primjenu, gdje ratifikacije Istanbulske konvencije postoje bez neophodnih standardnih operativnih procedura usmjerenih na preživjele, obaveznih klauzula o povjerljivosti ili načina postupanja pri eskalaciji zasnovanih na razumijevanju traume (GBV Standard Operating Procedures, 2023; European Commission, 2024). Terensko istraživanje otkriva oštar infrastrukturni vakuum u kojem manje od 30% anketiranih organizacija ima sveobuhvatne politike o GBV-u, a u Crnoj Gori 50% organizacija nije moglo identificirati nikakve interne instrumente za rješavanje digitalnog zlostavljanja (LAYERS Needs Assessment Report, 2026). To ostavlja omladinske organizacije da funkcionišu kao de facto prvi respondenti u stanju vertikalnog nedostatka vještina, gdje osoblje često prepoznaje samo 41% hibridnih offline-online slučajeva (PMC Global Health, 2023). Uprkos tome što su primarna sigurnosna mreža za mlade koji ne vjeruju institucionalnim organima za provođenje zakona, ovim organizacijama nedostaju primjenjivi protokoli "šta činiti, a šta ne" i putevi upućivanja potrebni za sigurno upravljanje otkrivanjima (LAYERS Needs Assessment Report, 2026; World Vision International, 2023). Sinteza ovih podataka naglašava hitnu potrebu za dijagnostičkim alatima za analizu kroz rodnu prizmu kako bi se ove organizacije preusmjerile sa reaktivnog, improviziranog upravljanja krizama ka stvaranju otpornih sistema koji su osjetljivi na rodna pitanja i sposobni pružiti operativnu podršku potrebnu za snalaženje u digitalnom okruženju visokog rizika u regiji (BCSDN, 2025; LAYERS Needs Assessment Report, 2026).

1.2. Teoretski temelji

Teorijski temelj ovog priručnika izgrađen je na shvatanju da *rodne dinamike nisu statične, već se neprestano preoblikuju* pod utjecajem digitalnih okruženja u kojima posluju moderne organizacije.

Rodne dinamike se mogu opisati kao višestrana veza između društvenih, kulturnih i faktora moći koji utječu na to kako pojedinac djeluje unutar određene organizacijske

strukture (Maastricht School of Management, 2025). Prema EIGE-u (2023), rodna dinamika može utjecati na to koja strana ima kontrolu u određenoj situaciji, kao i na to čiji se glas čuje u određenom kontekstu. U današnjem digitalnom dobu, na to je u određenoj mjeri utjecalo nekoliko faktora, kao što su algoritamski pristranost, kao i određene nijanse povezane s radom na daljinu. Na primjer, rodna pristranost u digitalnim prostorima može se manifestovati tokom virtuelnih sastanaka, gdje žene i nebinarne osobe mogu biti izložene 'mansplainingu', nepoželjnim ili patronizirajućim objašnjenjima tehničkih zadataka, što može negativno utjecati na to kako se percipira njihova stručnost (Powell i dr., 2022).

Jedan važan aspekt ovog okvira je razvoj i klasifikacija OGBV-a (Žene i rodna ravnopravnost Kanade, 2025). OGBV se definira kao "svaki čin nasilja počinjen, pomognut ili pogoršan informaciono-komunikacionim tehnologijama protiv osobe na osnovu spola" (Evropska komisija, b.d.). To uključuje, ali nije ograničeno na, cyber uznemiravanje, nevoljno dijeljenje intimnih slika i organiziranu govor mržnje na internetu. Prema UN Women (2023), OGBV je nastavak fizičkog nasilja i ima za cilj ušutkati marginalizirane glasove u online javnoj sferi. Kako bi ublažile ovu prijetnju, organizacije se moraju potruditi da osiguraju i fizičke i online sigurne prostore na radnom mjestu gdje je zagarantovana psihološka sigurnost.

Štaviše, ova rasprava će primijeniti intersekcionalni pristup, koncept koji je kreirala Kimberlé Crenshaw, a koji se odnosi na to kako se različiti aspekti društvenog identiteta, kao što su rasa, klasa ili invaliditet, isprepliću s rodnim identitetom kako bi stvorili jedinstveno iskustvo ugnjetavanja ili prednosti. U slučaju Zapadnog Balkana, primjena intersekcionalnog pristupa je od vitalnog značaja kako bi se shvatilo kako društveno-ekonomski status ili etnička pripadnost mogu pojačati iskustvo digitalnog uznemiravanja žrtve (Petrović i Gajić, 2022). Primjena takvog pristupa mogla bi pomoći organizacijama da prevaziđu univerzalni pristup u kreiranju politika zaštite.

U slučaju Zapadnog Balkana, ključno je zauzeti intersekcionalni pristup kako bi se razumjelo kako društveno-ekonomski status ili etnička pripadnost mogu pogoršati iskustvo digitalnog uznemiravanja za žrtvu. Nedavne studije organizacije LAYERS Needs Assessment (2026) otkrile su da etnička pripadnost pogoršava rizike od OGBV-a, kao što je govor mržnje protiv romske mladeži u Albaniji. Pored toga, visoka stopa NEET mladih na Kosovu od 32,9% u poređenju sa 9,9% u EU stvara specifične rizike povezane s ekonomskom isključenosti i neizvjesnim stanjem medija.

Inicijativa mladića (YMI) i regionalni kontekst

Iako Zapadni Balkan ima napredne pravne okvire usklađene s [Istanbulskom konvencijom](#), postoji kritičan 'jaz u spremnosti'. Podaci iz 2026. godine ukazuju da su u Kosovu, gdje korištenje interneta dostiže 95–97%, adolescentne djevojke u dobi od 14–16 godina posebno ranjive na seksualno ucjenjivanje, za koje se procjenjuje da pogađa otprilike 20% ove demografske skupine. Unatoč ovoj visokoj izloženosti, manje od 30% organizacija civilnog društva usmjerenih na mlade u regiji ima sveobuhvatne politike o seksualnom zlostavljanju putem interneta ili formalne procedure upućivanja, što često rezultira reaktivnim i nedosljednim odgovorima na digitalne štete.

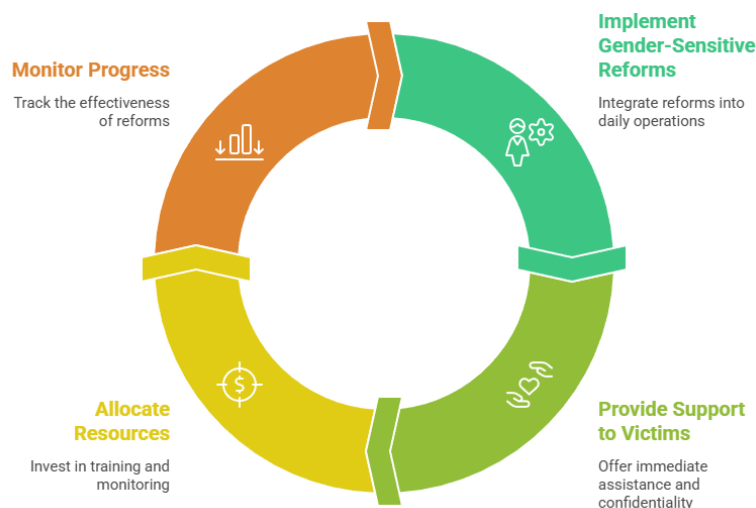
Primjena ovih teorijskih koncepata na Zapadnom Balkanu uveliko je pod utjecajem dugogodišnje stručnosti koju je stekla [Inicijativa mladića](#) (YMI). Ova inicijativa je provedena u Albaniji, na Kosovu i u Bosni i Hercegovini i služi kao okvir za uključivanje mladih muškaraca i dječaka u prevenciju rodno zasnovanog nasilja. Očigledno je da rodno zasnovano nasilje zahtijeva promjenu paradigme u društvu i da se pozitivne maskulinitete moraju promovirati kako bi se borilo protiv ovog problema (CARE International, 2021).

Na primjer, u Bosni i Hercegovini, stručnost koju su pružili partneri kao što je SPIN pokazala je važnost pružanja psihološke podrške i zagovaranja pred zajednicama. Ovaj pristup je posebno relevantan za projekat LAYERS, jer popunjava prazninu između konvencionalnog koncepta rodno zasnovanog nasilja i novih izazova koje je donio digitalni svijet. Slično tome, uspjeh YMI-ja u školskom okruženju na Kosovu i u Albaniji služi kao preteča načina na koji se obrazovni programi osmišljavaju kako bi dekonstruisali stereotipe prije nego što se oni razviju u cyber nasilje. Pozivanje na "Program M" i "Program Y" YMI-ja koristi postojeće metodologije koje su relevantne za kulturne nijanse Balkana, a istovremeno se pridržava šireg evropskog konteksta.

Iz tog razloga, ovi koncepti moraju dovesti do strukturnih promjena usklađivanjem s međunarodnim okvirima najbolje prakse. Polazna tačka mogu biti [smjernice](#) koje su pružili SZO i UN Women u vezi s rodnom revizijom, što omogućava organizacijama da provedu samoprocjene u vezi sa svojom internom kulturom i prazninama u politici (SZO, 2023). Ove revizije mogu procijeniti da li interne procedure u organizaciji nenamjerno održavaju rodnu neravnopravnost ili ne štite od digitalnih rizika.

Odgovornost rukovodstva je posljednji stub gore navedene osnove. Organizacijska odgovornost predstavlja osnovnu obavezu rukovodstva organizacije da osigura da

provedba rodno osjetljivih reformi nije samo na papiru, već da se ugradi i u svakodnevno poslovanje organizacije. Također bi trebala uključivati "dužnost brige" o pružanju hitne podrške i očuvanju povjerljivosti za žrtve seksualnog zlostavljanja i zlostavljanja na radnom mjestu tokom postupka istrage. To se također naglašava u principima integriranja rodne perspektive Evropske komisije (2023), prema kojima se dugoročni uspjeh prevencije seksualnog zlostavljanja i zlostavljanja na radnom mjestu može postići samo fokusiranjem na alokaciju resursa za obuku i praćenje.

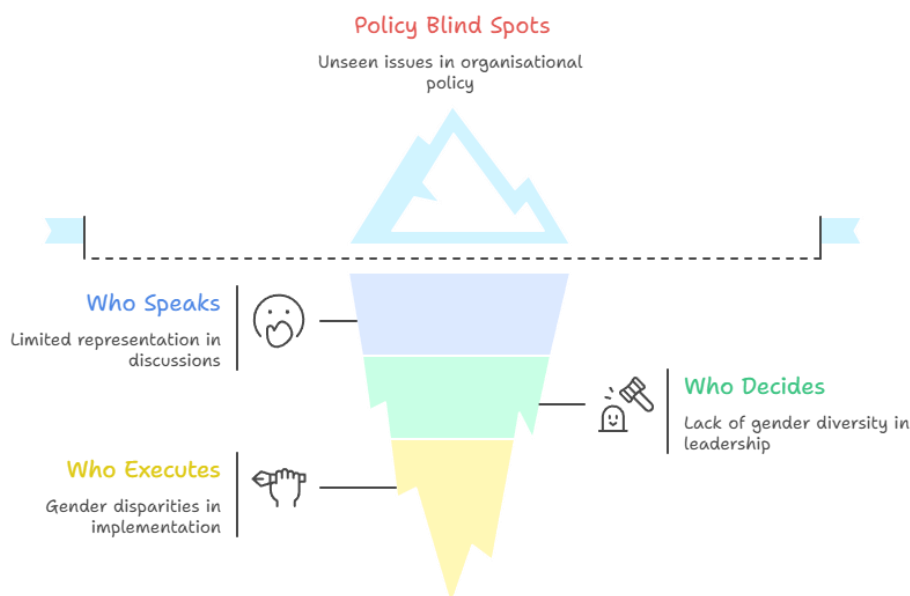

Slika: Krug odgovornosti vodstva

2. Mapiranje rodni dinamika u organizaciji

Kako bi se primijenio rodni pristup, organizacija mora pogledati svoje kapacitet i mapirati nevidljive dinamike koje upravljaju načinom na koji posluje. Drugim riječima, rodne dinamike se ne mogu mapirati jednostavnim brojenjem muškaraca i žena u organizaciji. To je dubinsko istraživanje ljudi koji imaju moć donositi strateške odluke u organizaciji.

Rodna neuravnoteženost na pozicijama odlučivanja također može dovesti do niza 'slijepih mrlja' u organizacijskoj politici, posebno u pogledu sigurnosti i marginaliziranih grupa, prema EIGE-u (2023). U okviru projekta LAYERS, ovaj proces 'mapiranja' podijeljen je na tri glavna stuba: ko govori, ko odlučuje i ko provodi.

Slika 2: Rodna neuravnoteženost stvara slijepe tačke u politici

Na primjer, u većini organizacija, iako postoji rodno diferencirana radna snaga, i dalje se primjenjuje "efekat staklenog stropa" tako da u pozicijama za strateško finansijsko i operativno odlučivanje dominira određena demografska grupa. Proučavanjem takvih struktura, organizacije mogu utvrditi da li pružaju okvir koji promoviše kulturu "sigurnog prostora" ili da li nenamjerno podržavaju patrijarhalni poredak. Ovo je posebno važno na Zapadnom Balkanu, kako ističe Inicijativa mladića (YMI), prema kojoj institucionalne promjene moraju biti potkrijepljene procesom koji dekonstruira tradicionalne pojmove vođstva kako bi se u donošenju odluka uključili različiti glasovi (CARE International, 2021).

Pomoćni materijal

1. [Alat 2.1. Rodna matrica liderstva](#)
2. [Alat 2.2. Diagram utjecaja po spolu](#)
3. [Alat 2.3. Stvaranje sigurnih prostora - Unutrašnja kontrolna lista za zaštitu](#)
4. [Alat 2.4. Studije slučaja](#)

3. Pregled politika (O)GBV

3.1. Uvod

Pregled politike je kritičan, iterativni revizijski proces koji procjenjuje organizacijske dokumente, procedure i kulturne prakse u odnosu na socioekološke, interseksijske i okvire osjetljive na traume kako bi se spriječilo i riješilo pitanje seksualnog i rodno zasnovanog nasilja (OGBV) (WHO & UN Women, 2022). U svojoj srži leži "ljestvica politika", model zrelosti koji prilagođava 7P okvir (*praćenje prevalencije, prevencija, zaštita, podrška u gonjenju, pružanje usluga, jačanje politika, partnerstva*), gdje organizacije napreduju od reaktivnog "gašenja požara" do proaktivnih ekosistema sa ugrađenim praćenjem (UNFPA, 2023). Ovaj model prepoznaje da je razvoj politika proces, a ne jednokratni događaj, i da je djelimičan napredak i dalje napredak.

Nivo 5	Ekosistem politika	Sve komponente su prisutne, redovno se revidiraju, osoblje je obučeno, upućivanja su testirana, digitalno uključivo, usklađeno s GDPR-om
Nivo 4	Operativna politika	Napisana OGBV politika + procedura za žalbe + protokol o povjerljivosti + putanja upućivanja
Nivo 3	Djelimično pokriva	Postoje neke komponente (npr. kodeks ponašanja), ali ne postoji procedura za podnošenje pritužbi ili putokaz za upućivanje; OGBV nije naveden
Nivo 2	Opšta referenca	Postoji politika protiv diskriminacije ili zaštite, ali OGBV nije eksplicitno naveden ili definisan
Nivo 1	Nema politike	Nijedan pisani dokument ne obrađuje GBV, OGBV, uznemiravanje ili digitalnu sigurnost

Slika 3: Nivo organizacija u skladu sa okvirom 7P

Istraživački nalazi Izvještaja o procjeni potreba LAYERS (2026) pokazuju da se većina organizacija mladih koje učestvuju trenutno nalazi na nivou 1 ili nivou 2. Samo je mala manjina dostigla nivo 3 ili viši, a manje od 30% ima bilo kakav pisani postupak specifičan za OGBV. Ljestvica čini ove praznine vidljivim i potiče na djelovanje. Umjesto da situaciju okarakterizira kao neuspjeh, ona nudi konkretan put za poboljšanje. Važno je imati na umu da je prelazak sa Nivoa 1 na Nivo 2 značajan napredak: organizacije ne moraju sve implementirati odjednom; ljestvica je namijenjena da pomogne u postavljanju prioriteta, a ne da preopterećuje.

Nekoliko organizacijskih okvira sada usmjerava kako institucije razumiju, sprečavaju i reaguju na OGBV. Ovi okviri obično kombinuju principe zasnovane na pravima i principe usmjerene na preživjele sa praktičnim smjernicama za razvoj politika, dizajn programa, jačanje kapaciteta osoblja i međusektorsku koordinaciju (UNFPA, 2023; UNFPA, n.d.–a). Značajni alati, kao što su [Okvir UNFPA-e za programiranje o rodno zasnovanom nasilju i seksualnom zlostavljanju \(TFGBV\)](#) i [Cjelokupni okvir o rodno zasnovanom nasilju i seksualnom zlostavljanju \(OGBV\) organizacije Women's Rights Online](#), pružaju strukturirane pristupe koji obuhvataju prevenciju i ublažavanje, zagovaranje i promjenu normi, te odgovore usmjerene na pružanje usluga, uz istovremeno obraćanje pažnje na rodno osjetljivu privatnost, dizajn platformi i standarde podataka. Sveukupno, ovi okviri nude koherentnu osnovu za organizacije – uključujući aktere iz civilnog društva, državne aktere i platforme – da integrišu OGBV u svoje šire arhitekture rodne ravnopravnosti i zaštite, od internih politika zaštite do vanjskih kampanja i partnerstava.

Ključna razlika koju treba imati na umu

Pregled politike *nije* namijenjen dodjeljivanju krivnje. To je strukturirani proces koji pomaže organizacijama da procijene svoju trenutnu poziciju i utvrde praktične korake ka sigurnijim, dosljednijim i pravno ispravnim praksama.

3.2. Pristupi u radu s mladima zasnovani na razumijevanju traume i usmjereni na preživjele

Pristupi zasnovani na razumijevanju traume i usmjereni na preživjele sada su široko priznati kao temeljni za etičke i efikasne odgovore na GBV (rodno zasnovano nasilje), uključujući OGBV (online rodno zasnovano nasilje). *Pristup zasnovan na razumijevanju traume* pretpostavlja da su mnogi mladi ljudi doživjeli interpersonalno ili strukturno nasilje i stoga nastoji spriječiti ponovnu traumatizaciju ugrađivanjem sigurnosti, povjerenja, saradnje i osnaživanja u sve organizacijske prakse (SDDirect, 2022; Saferworld, n.d.). Istovremeno, *pristup usmjeren na preživjelu osobu* postavlja preživjelu osobu kao primarnu donositeljicu/donositelja odluka o vlastitoj podršci, dajući prioritet njenoj sigurnosti, dostojanstvu, sposobnosti djelovanja i informisanom pristanku u svim fazama intervencije (GBV AoR Helpdesk, 2022; USAID/CARE-GBV, 2021; SVRI, 2025). Zajedno, ove perspektive se oslanjaju na feminističke, teorije socijalnog rada i teorije zasnovane na otpornosti, insistirajući na tome da programi ne nanose štetu, da su nenasilni i da odgovaraju na način na koji isprepletene identitete oblikuju i rizik od seksualnog i rodno zasnovanog nasilja i pristup traženju pomoći (SDDirect, 2022; SVRI, 2025; UNFPA, 2023). U organizacijama za mlade koje se bave

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

OGBV-om, ovi principi moraju biti operacionalizirani kroz konkretne politike, kulturu osoblja i svakodnevne prakse. To uključuje:

- Jasne, povjerljive protokole za izvještavanje koji priznaju psihološke i društvene posljedice online zlostavljanja, uz osiguravanje da su kanali za prijavu povjerljivi, s niskim pragom pristupa i dobrovoljni (Saferworld, n.d.; Better Internet for Kids, 2025).
- Redovna obuka osoblja i vršnjaka o stvaranju sigurnih prostora, izbjegavanju okidačkog jezika i osjetljivom postupanju pri prijavama (SDDirect, 2022; Saferworld, n.d.).
- Prioritiziranje autonomije preživjelih putem planiranja sigurnosti, smjernica za očuvanje dokaza i upućivanja, uvijek zasnovanih na informisanom pristanku (GBV AoR Helpdesk, 2022; SVRI, 2025).

Operacionalizacija pristupa usmjerenog na preživjele znači da *omladinske organizacije moraju svaku interakciju tretirati kao priliku za jačanje vlastite sposobnosti djelovanja, a ne za "spašavanje" ili kontrolu*. To uključuje:

- a) korištenje neosuđujućeg jezika
- b) razjašnjavanje granica povjerljivosti
- c) dopustiti mladoj osobi da odluči kako i kada podijeliti informacije ili pokrenuti formalno prijavljivanje (USAID/CARE-GBV, 2021; SVRI, 2025)
- d) integrisanje intersekcionalnih razmatranja dizajniranjem pristupačnih, inkluzivnih materijala i kanala podrške za LGBTQA+ mlade, mlade osobe s invaliditetom i one iz marginaliziranih sredina (SDDirect, 2022; UNFPA, 2023).

Konačno, omladinske organizacije trebaju ugraditi principe koji su informisani o traumi i usmjereni na preživjele u evaluaciju i praćenje (poglavlje 6), koristeći pokazatelje koji osiguravaju sigurnost i anonimnost, izbjegavaju re-traumatizaciju i stavljaju povratne informacije preživjelih u središte dizajna i prilagođavanja OGBV intervencija (UNFPA, 2023; SVRI, 2025).

3.3. Zaštita podataka i povjerljivost u radu s mladima usmjerenom na preživjele

Kada omladinske organizacije reaguju na OGBV, zaštita podataka i povjerljivost nisu samo tehnički zahtjevi, već osnovne etičke i obaveze usmjerene na preživjele. Mladi koji prijavljuju online zlostavljanje često se plaše odmazde, stigme ili gubitka kontrole nad svojom pričom (UNFPA, 2023; GBV AoR Helpdesk, 2022). Organizacije stoga trebaju tretirati sve informacije o OGBV-u, bilo da su podijeljene lično, putem aplikacija za razmjenu poruka ili u povratnim informacijama sa radionica, **kao osjetljive podatke**, podložne jasnim internim protokolima i, gdje je primjenjivo, nacionalnom zakonodavstvu o zaštiti podataka (npr. pravila usklađena sa GDPR-om za maloljetnike) (Better Internet for Kids, 2025; UNFPA, 2023).

Na praktičnom nivou, omladinske organizacije bi trebale (prema Evropskoj komisiji, b.d.; Evropskoj komisiji, 2016; Uredu povjerenika za informisanje, b.d.):

Prikupljati i koristiti lične podatke samo kada je to zakonski dozvoljeno i neophodno	Biti transparentni tako što ćete objasniti zašto se podaci prikupljaju, ko ih vidi i kako se koriste.	Koristiti podatke samo u dogovorene svrhe, poput planiranja sigurnosti ili upućivanja.	Prikupljati samo najmanje ličnih podataka potrebnih za pružanje podrške.
Čuvati podatke tačnim i omogućiti mladima da ih ažuriraju.	Obrišite ili anonimizirajte podatke kada više nisu potrebni.	Zaštitite sve povjerljive informacije snažnim sigurnosnim mjerama.	Dijelite informacije samo sa osobljem ili partnerima kojima su zaista potrebne i koji su obučeni.
Imajte jasne, dokumentovane procedure povjerljivosti i redovno obučavajte osoblje.	Biti u mogućnosti dokazati usklađenost s GDPR-om ako se zatraži.	Primijenite dodatne mjere zaštite za maloljetnike.	Osigurajte da mladi ljudi razumiju da mogu povući pristanak ili uložiti prigovor na određene načine korištenja njihovih podataka.
Koristite jednostavan, mladima prilagođen jezik za objašnjenje prikupljanja, upotrebe i čuvanja podataka.			

Pomoćni materijal

1. [Shematski prikaz odgovora na GBV](#) prema Timu za smjernice o GBV-u (stranica 2)
2. [Alat 3.1 - Tabela za reviziju politika](#)
3. [Alat 3.2 - Radni list za analizu praznina](#)
4. [Alat 3.3. - Alat 3.3_Zelene i crvene zastavice u organizacijskom odgovoru na GBV](#)

4. Procjena nivoa svijesti osoblja

4.1. Ključni okviri i koncepti

Procjena svijesti i vještina osoblja u rješavanju pitanja OGBV-a je ključna za nevladine organizacije koje rade s mladima, jer digitalne platforme pojačavaju rizike poput kibernetičkog progona, zlostavljanja na osnovu slika i algoritamske diskriminacije usmjerene na mlade, posebno ranjive grupe kao što su migranti ili LGBTQA+ mladi. Prema UNICEF-u (2023), **rodne kompetencije** se odnose na širok i integrirani skup znanja, vještina, stavova i vrijednosti koji pojedincima omogućavaju da se efikasno bave pitanjima vezanim za rod, posebno u prevenciji i odgovoru na rodno zasnovano nasilje (GBV). Umjesto da se zaustavi na osnovnoj svijesti, ovaj koncept naglašava da postizanje rodne ravnopravnosti i smislene transformacije zahtijeva dublju sposobnost i angažman. Takve kompetencije objedinjavaju razumijevanje rodne dinamike sa praktičnim vještinama i odgovarajućim načinima razmišljanja, uz podršku resursa potrebnih za promišljeno i inovativno obavljanje profesionalnih odgovornosti. Važno je napomenuti da rodne kompetencije podrazumijevaju sposobnost identificiranja i tumačenja društvenih normi, uloga, očekivanja i odnosa moći povezanih s rodom. Razumijevanjem ovih struktura, kao i prilika i ograničenja koje one stvaraju, profesionalci su bolje opremljeni da poduzmu informisane i svrsishodne akcije ka jednakosti.

[Okvir kompetencija za koordinaciju i upravljanje informacijama o rodno zasnovanom nasilju](#) specificira četiri oblasti kompetencija i 15 kompetencija, koje su ključne za efikasnu prevenciju i odgovor na rodno zasnovano nasilje. Okvir je razvijen kako bi podržao prakse zapošljavanja zasnovane na ključnim kompetencijama i pruža korisne smjernice za zapošljavanje i raspoređivanje osoblja, razvoj kapaciteta i procjenu učinka za menadžere i koordinateure programa o rodno zasnovanom nasilju:

Područje	Opis	Kompetencije
Osnovno	Pokazana posvećenost pristupu usmjerenom na preživjele i rodnoj ravnopravnosti. Ove su kvalitete apsolutno ključne za uspjeh menadžera/ica informacija o GBV-u u koordinaciji i trebale bi se smatrati temeljnim	➤ Razumije i primjenjuje pristup usmjeren na preživjele. ➤ Pokazuje posvećenost rodnoj ravnopravnosti. ➤ Pokazuje kulturnu kompetenciju i samorefleksiju.
Ponašajno	Skup ponašanja koja pokazuju kvalitete potrebne za poziciju unutar međuinstitucijskog upravljanja informacijama o rodno zasnovanom nasilju.	➤ Pokazuje sigurno i etično ponašanje. ➤ Inovira i prihvata promjene. ➤ Pokazuje posvećenost koordiniranom odgovoru.

		➤ Pokazuje odgovornost. ➤ Prilagođava se i podnosi pritisak.
Funkcionalno	Specifični zadaci ili funkcije upravljanja informacijama unutar koordinacije. Ove kompetencije definiraju znanja i vještine potrebne onima koji su informacijski menadžeri/ice za koordinaciju GBV-a.	➤ Pokazuje poznavanje ciklusa humanitarnog programa i humanitarne arhitekture. ➤ Izgrađuje povjerenje i promovira saradnju i efikasna partnerstva. ➤ Jača nacionalne i lokalne kapacitete za prikupljanje informacija i praćenje njihove reakcije. ➤ Pregovara i zagovara kod različitih publika za efikasnu upotrebu podataka radi jačanja ishoda odgovora na GBV.
Tehničko	Specifično znanje i vještine potrebne za prikupljanje, analizu i upravljanje informacijama na siguran i etičan način koji omogućava kvalitetne ishode i efikasan odgovor	➤ Efikasno prati odgovor na GBV, analizira praznine i komunicira potrebe. ➤ Komunicira i širi informacije na učinkovit i uvjerljiv način. ➤ Pokazuje sposobnost savjetovanja i jačanja kapaciteta u metodologijama prikupljanja i analize podataka. ➤ Rukuje i pohranjuje podatke efikasno i osjetljivo

VAŽNO

Standardi osnovnih kompetencija za odgovor na GBV su ključni, ali jednako su važni i iskustvo, kontekstualno znanje, pouzdani odnosi, pristup zajednici i nijansirano razumijevanje onih koji su najviše pogođeni, od kojih nijedan ne može biti sveden na kontrolnu listu.

Pored osnovnih kompetencija omladinskih radnika i radnika, treba razmotriti i nečije pristranosti, stavove i uvjerenja bez obzira na njihove kvalifikacije i iskustvo. Ključni koncept **nesvjesne pristranosti** odnosi se na implicitne predrasude koje se javljaju izvan svjesnog saznanja, a koje pokreću suptilni kognitivni procesi koji popunjavaju informacione praznine stereotipima, što često navodi pojedince da članove određenih grupa, na osnovu etničke pripadnosti, spola ili drugih osobina, doživljavaju kao homogenije nego što jesu (Kahneman, 2017). Ovo odražava suptilne mikroagresije

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

nevidljivog rasizma (CONSTELLATIONS, 2020), gdje se predrasude ne manifestuju kroz otvorenu neprijateljnost, već kroz dvosmislene stavove, kako su opisali Gaertner i Dovidio (1986). Vremenom mediji i društvene norme pojačavaju ove obrasce, potiskujući eksplicitnu predrasudu, a istovremeno dopuštajući indirektno izražavanje koji održavaju nejednakost (Augoustinos i Every, 2007; Dovidio i dr., 2017).

U radu s mladima koji su preživjeli seksualno zlostavljanje ili zlostavljanje u porodici, ili su u riziku, ove pristranosti mogu potencijalno iskriviti donošenje odluka i pružanje podrške. Na primjer, omladinski radnika/ca bi mogao/la nesvjesno stereotipizirati kibernetičko progonstvo mlade žene kao posljedicu "provokativnog" ponašanja na internetu, a ne patrijarhalne dinamike, ili odbaciti iskustva muških preživjelih zbog rigidnih rodni normi, isključujući mlade iz etničkih manjina iz podrške putem racionalizacija o "kulturnom nerazumijevanju" (Gaertner i Dovidio, 1986). Takve odbojne tendencije utječu na procjene rizika, raspodjelu resursa i izgradnju povjerenja, jačajući cikluse OGBV-a tako što daju prednost "uzornim" slučajevima nad složenim slučajevima pod utjecajem migracija (CONSTELLATIONS, 2020). Trening podizanja svijesti i samorefleksija, usklađeni sa standardima kulturne kompetentnosti, omogućavaju pravedne intervencije koje prekidaju štetu potaknutu pristrasnošću (Dovidio i dr., 2017).

Implicitni asocijacijski test (IAT)

Test implicitnog asociiranja (IAT) je alat za istraživanje nesvjesnih pristranosti, koji je razvio Project Implicit, i mjeri koliko brzo pojedinci povezuju koncepte, otkrivajući skrivene mentalne veze oblikovane iskustvom i kulturom. Umjesto da sudi o karakteru, IAT ističe suptilnu razliku između namjere i automatske misli. Riješite test [ovdje!](#)

4.2. Prepreke i izazovi u procjeni osoblja

Procjenjivanje svijesti osoblja nailazi na značajne prepreke koje ometaju preciznu evaluaciju i smisleno poboljšanje u organizacijama za mlade (UNFPA, 2024; GenderSAFE, 2025). Glavni izazov je *otpor učešću*, gdje se omladinski radnici i radnike boje da bi samoprocjene ili igre uloga mogle otkriti praznine u njihovom ličnom znanju, što dovodi do stigme ili percipirane nekompetentnosti; posebno među osobljem na prvoj liniji koje je zabrinuto da će izgledati nepripremljeno prilikom pružanja podrške ranjivim mladim ljudima (Empower, 2022). Ova nevoljkost se pojačava u nevladinim organizacijama s nedostatkom resursa, gdje *vremenska ograničenja* zbog velikog

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

broja slučajeva čine 30-minutne intervjuue ili tromjesečne revizije opterećujućim, što rezultira nepotpunim podacima ili površnim odgovorima (MEDUSA Handbook, 2024). *Ograničenja resursa* dodatno pogoršavaju problem, jer manjim organizacijama nedostaje posvećen HR kapacitet za dosljedne procjene, te se oslanjaju na preopterećene menadžere/ice koji usklađuju rad sa zahtjevima za usklađenost, zapošljavanje i odgovor na krize (CESIE, 2024). *Tehničke prepreke* se javljaju kod digitalnih anketa ili nadzornih ploča, posebno u ruralnim područjima na Balkanu s nepouzdanim internetom ili niskom digitalnom pismenošću, čime se isključuje osoblje na daljinu i rezultati se iskrivljuju u korist urbanih timova (EIGE, b.d.). *Kulturne prepreke i prepreke vezane za pristranost* dodatno iskrivljuju tačnost: nesvjesne predrasude dovode do nedovoljnog prijavljivanja samorefleksija o pristranosti (npr. nevoljkost da se priznaju tendencije krivljenja žrtve prema mladima), dok konzervativne organizacijske klime okvira obuke o rodno zasnovanom nasilju (OGBV) kao "nebitan" aktivizam, obeshrabrujući otvoreni angažman (UNDP, 2025). Dodatni strukturni izazovi uključuju *nedosljedne okvire* među odjelima i *nedostatak osnovnih podataka*, što čini praćenje napretka nepouzdanim (KICTANET, 2025). *Visoka fluktuacija osoblja* ometa longitudinalne procjene, jer novi zaposlenici ponovo postavljaju nivoe stručnosti bez historijskog konteksta, dok *strah od neusklađenosti sa GDPR-om* dovodi do pretjerano opreznog uništavanja podataka, gubeći vrijedne trendove (UNDP, 2025).

Rješavanje ovih prepreka uključuje promišljene strategije prilagođene operativnim kontekstima omladinskih organizacija (UNFPA, 2024). Jasna osiguranja potpune anonimnosti (npr. naglašavanje da podaci ostaju nepovezani s kadrovskom evidencijom ili procjenama učinka i služe isključivo za agregirane svrhe učenja) mogu potaknuti učešće u timovima (GenderSAFE, 2025). Kada menadžeri učestvuju u procjenama prije ostalih, ovaj pristup njeguje kulturu koja proces posmatra kao profesionalni razvoj, a ne kao ocjenjivanje (CESIE, 2024). Početni naponi malog obima, u kombinaciji s poticajima poput bodova za kontinuirani stručni razvoj ili specijaliziranih webinarima, omogućavaju organizacijama da postepeno izgrade povjerenje prije šire implementacije, uz podršku EU fondova kao što su CERV ili AMIF za dodjelu resursa za koordinacijske uloge (UNDP, 2025). Takve mjere postepeno pretvaraju izazove u načine za održivo jačanje kapaciteta, stvarajući pouzdane uvide za jačanje odgovora na terenu (Empower, 2022).

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Pomoćni materijal

1. [Alat za nadzor: Procjena individualnih kapaciteta osoblja za prevenciju rodno zasnovanog nasilja](#)
2. [Skala stavova usmjerenih na preživjele](#)
3. [Procjena znanja o upravljanju slučajevima usmjerenom na preživjele](#)

5. Rodne dinamike u digitalnom dobu

Dinamična priroda digitalnih radnih okruženja u periodu između 2024. i 2025. godine značajno je promijenila organizacijsku dinamiku. U ovom periodu, rod je karakteriziran demonstracijom moći i utjecaja putem digitalnih interfejsa. Nedavne statistike su pokazale da su digitalni interfejsi u ovom periodu bili "mač sa dvije oštrice". Na primjer, statistika International Workplace Group iz 2025. godine pokazala je da je u posljednjih pet godina zabilježen *porast* od 657% u broju žena koje rade na daljinu. Međutim, u ovom okruženju žene imaju 3,68 puta veću vjerovatnoću da će iskusiti psihološku nelagodu u poređenju sa ženama u tradicionalnim radnim okruženjima (IJCRT, 2026).

Slika 4: Psihološki distres u radu na daljinu

Takva patnja je često uzrokovana "radnom kulturom 24/7" i brisanjem granice između poslovnog i privatnog života. Na Zapadnom Balkanu se u organizacijskim odgovorima odražava "regresija" u demokratskim vrijednostima, što zauzvrat utječe na online sigurnost braniteljica ljudskih prava i radnica s mladima (Kvinna till Kvinna, 2024). Na online odnose također utječe 'pristranost prema blizini', prema kojoj zaposlenici koji rade na daljinu, a koji su pretežno žene sa obavezom u domaćinstvu, 40% rjeđe dobijaju

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

unapređenje u odnosu na svoje kolege u uredu, čak i ako imaju jednaku ili veću razinu produktivnosti (SHRM, 2023; IJARST, 2025). Pejzaž prijetnji postaje sve složeniji s pojavom generativne umjetne inteligencije (GenAI) i tehnologije deepfake. Ova tehnologija nije neutralna, već se razvija kroz postojeće strukture koje odražavaju pristranost.

- **Rizici generativne vještačke inteligencije i automatizacije:** Prema ILO-u (2024), žene su na većem riziku na radnom mjestu zbog GenAI-a zbog njihove prekomjerne zastupljenosti u kancelarijskim i administrativnim zadacima koji će vjerovatno biti automatizirani. Oko 29% zanimanja u kojima dominiraju žene je na visokom riziku od automatizacije, u poređenju sa samo 16% za zanimanja u kojima dominiraju muškarci.
- **Algoritmska pristranost i pristranost u obuci:** LLM-ovi i dalje pokazuju dokaze o 'rodnom ageizmu'. Istraživanje iz 2025. godine otkrilo je da "kada AI kreira biografije za fiktivne žene, uvijek ih prikazuje kao mlađe i manje iskusne od muškaraca sa istom pozadinom, stvarajući 'jaz u povjerenju' koji ometa napredak karijere žena, posebno u industrijama s velikom tehnološkom potrošnjom" (Stanford Report, 2025; Deloitte, 2025).
- **Tehnološki omogućen OGBV:** Na primjer, 2025. godine, praćenje u Evropi i na Balkanu identificiralo je alarmantan trend u kojem se slike generisane umjetnom inteligencijom bez pristanka i klevetničke kampanje protiv profesionalke koriste kako bi ih se diskreditiralo. Na Balkanu, na primjer, 59% napada na zaposlenice u medijima i nevladinim organizacijama sada se odvija pretežno na platformama društvenih mreža (IFEX, 2026).

Najbolje prakse za digitalnu rodnu pravdu

1. **Usvojiti politike "čovjeka u petlji" za vještačku inteligenciju:** Nikada ne dozvoliti da vještačka inteligencija donosi konačne odluke o zapošljavanju ili učinku bez ljudskog recenzenta obučenog za rodnu ravnopravnost kako bi se suprotstavilo algoritamskoj pristranosti (UNESCO, 2024).
2. **Institucionalizirati digitalnu sigurnost:** Imenovati "ambasadore za digitalnu sigurnost" koji su obučeni za rukovanje izvještajima o OGBV-u. Na Zapadnom Balkanu se pokazalo da ovo povećava podnošenje prijava za 30% među mladim radnicima (Kvinna till Kvinna, 2024).
3. **Upravljanje zasnovano na rezultatima:** Kako bi se borilo protiv pristranosti prema dostupnosti, zamijenite metriku "vremena za stolom" jasnim, objektivnim ishodima projekta. Ovo štiti žene koje koriste fleksibilno radno vrijeme za brigu o porodici (EIGE, 2025).
4. **Promovisanje ravnopravnosti u digitalnoj pismenosti:** Proaktivno obučavati žensko osoblje za generativnu vještačku inteligenciju (GenAI). Muškarci

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

trenutno imaju za 25% veću vjerovatnoću da će eksperimentisati s GenAI, stvarajući novi "jaz u tehnološkim vještinama" koji bi do 2030. godine mogao povećati jaz u platama (Deloitte, 2025).

Pomoćni materijal

1. [Alat 5.1_Kontrolna lista za digitalnu reviziju standarda za 2025. godinu](#)

6. Kontinuirano praćenje

Institucionalizacija rodne perspektive nije jednokratni korak; to je ciklus stalne reforme, procjene i prilagođavanja. Budući da je digitalni svijet u stalnom stanju evolucije, tako je i OGBV; stoga, interne politike organizacije također moraju biti živi dokument. Ovo je u skladu s principima integriranja rodne perspektive Evropske komisije, koji navode da rodna ravnopravnost treba biti integrirana u sve faze ciklusa politika, uključujući planiranje, implementaciju, praćenje i evaluaciju (Evropska komisija, 2023).

Za organizacije u projektu LAYERS, tj. za one koje djeluju na Zapadnom Balkanu i u Evropi šire, cilj je odmak od upotrebe "reaktivnih" pristupa i prelazak na upotrebu proaktivnije strukturne osjetljivosti. To podrazumijeva priznavanje da je rodno osjetljiva reforma dugoročna obaveza.

Kako pratimo napredak?

Praćenje napretka zahtijeva prelazak od kvalitativnih izjava ka kombinaciji kvantitativnih pokazatelja i kvalitativnih povratnih petlji.

- **Kvantitativni pokazatelji:** To uključuje praćenje spolnog omjera na rukovodećim pozicijama, učestalost obuka specifičnih za OGBV i broj prijavljenih digitalnih incidenata u odnosu na stopu rješavanja.
- **Kvantitativne povratne informacije:** Napredak se također mjeri 'osjećajem sigurnosti' među osobljem. Periodične, anonimne ankete mogu otkriti osjećaju li se zaposlenice i zaposlenici koji nisu binarni više osnaženi da govore na digitalnim sastancima ili i dalje doživljavaju 'rad na vidljivosti' i mikroagresije.
- **Ciklus rodne revizije:** Slijedeći smjernice WHO/UN Women, organizacije bi trebale provoditi "mini-reviziju" svakih 12 mjeseci. Ova revizija bi trebala posebno pregledati digitalne otiske, kao što je rodna ravnoteža u vanjskoj komunikaciji i inkluzivnost internih digitalnih saradničkih prostora (WHO, 2023).

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Slika 5: Praćenje napretka izvan kvalitativnih izjava

Jedan od najvećih rizika u rodnoj reformi je stvaranje "zombi politika", što znači dokumente koji postoje na serveru organizacije, ali nemaju utjecaja na svakodnevno ponašanje (Gupta, 2024). Da bi se spriječilo da politike postanu "samo na papiru", moraju se provesti sljedeće strategije:

1. **Direktna odgovornost:** Ciljevi prevencije seksualnog uznemiravanja i rodne ravnopravnosti trebaju biti uključeni u ključne pokazatelje uspješnosti (KPI) višeg menadžmenta. Kada se rukovodstvo poziva na odgovornost putem ocjena učinka, provođenje politike postaje prioritet.
2. **Redovna socijalizacija:** Politike bi trebale biti predmet rasprave tokom uvođenja novih zaposlenika i osvježavati se na polugodišnjim sastancima. Politika je efikasna samo ako svaki član osoblja zna koje konkretne korake poduzeti kada svjedoči digitalnom uznemiravanju.
3. **Vidljiva primjena:** Mora postojati jasna 'cijena' kršenja kodeksa digitalnog ponašanja. Ako se mikroagresije ili OGBV dogode i ne budu riješene, politika gubi svaki institucionalni kredibilitet.

Da bi se osiguralo da rodna osjetljivost opstane nakon promjena u vodstvu i završetka projekata, ona mora biti ugrađena u 'DNA' organizacije:

- **Strukturna integracija:** Premjestite odgovornost za rodna pitanja sa jednog "službenika za rodna pitanja" u međuresorni "odbor za ravnopravnost". Ovaj odbor bi trebao uključivati predstavnike iz IT, ljudskih resursa i odjela za dizajn

programa kako bi se osiguralo da se rodna perspektiva primjenjuje na svaki nivo organizacije.

- **Jačanje kapaciteta:** Kontinuirana obuka je ključna. Kako se pojavljuju AI i novi digitalni alati, osoblje se mora obučiti o specifičnim rodno uvjetovanim rizicima ovih tehnologija.
- **Naslijeđe YMI:** Crpeći iz Inicijative mladića (YMI), dugoročni uspjeh se postiže kroz zajednicu i međusobnu odgovornost. Stvaranjem kulture u kojoj zaposlenici djeluju kao aktivni posmatrači protiv OGBV-a, organizacija gradi samoodrživo okruženje poštovanja (CARE International, 2021).

U konačnici, institucionalizacija rodne perspektive nije nešto što se može jednostavno odraditi i zaključiti, već je to temeljna promjena u načinu na koji se organizacija razvija. Prelaskom sa reaktivnog upravljanja krizama na proaktivnu strukturiranu osjetljivost, organizacije osiguravaju da njihova posvećenost ostane otporna na stalno mijenjajući se digitalni pejzaž. Bilo kroz ciklus rodne revizije, integraciju ciljeva jednakosti u ključne pokazatelje uspješnosti (KPI) na višim nivoima, ili njegovanje kulture aktivnih posmatrača, cilj je transformisati "zombi politike" u živi ekosistem sigurnosti. Uvođenjem ovih praksi, projekat LAYERS potiče budućnost u kojoj su digitalni prostori definirani inkluzijom, osiguravajući da rodno osjetljiva reforma bude trajni dio identiteta organizacije, a ne privremena inicijativa.

Pomoćni materijal

1. [Alat 6.1_Predložak akcionog plana za kontinuirano praćenje](#)
2. [Alat 6.2_ Od procjene do djelovanja – Putokaz](#)

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA).
Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

7. Resursi za daljnje čitanje

- ❖ [Okvir za procjenu za bilansiranje, mjerenje napretka i identifikaciju snaga i slabosti u organizacijskim odgovorima na rodno zasnovano nasilje kroz 7P](#)
- ❖ [Ključne kompetencije za stručnjake za rodno zasnovano nasilje](#)
- ❖ [Instrument za institucionalnu procjenu](#)
- ❖ [Rodne kompetencije za pružaoce usluga koji se bave nasiljem nad ženama i djevojkama u Karibima: Implementacija: Smjernice za edukatore, zdravstvene radnike, policiju i socijalne radnike](#)
- ❖ [Tri strategije za odgovorne praktičare AI-a da izbjegnu zombi politike](#)

Reference

Svi resursi korišteni za izradu ovog priručnika mogu se pronaći [ovdje!](#)

8. Rječnik¹

- **Digitalni mansplaining:** digitalna manifestacija rodne pristranosti u kojoj osoba (obično muškarac) objašnjava koncept na pokroviteljski ili patronizirajući način u virtualnim sastancima ili chatovima.
- **Rodna dinamika:** Odnosi i interakcije između djevojčica, dječaka, žena i muškaraca
- **Uključivanje rodne perspektive:** Integracija rodne perspektive u pripremu, osmišljavanje, provedbu, praćenje i evaluaciju politika, regulatornih mjera i programa potrošnje, s ciljem promovisanja jednakosti između žena i muškaraca i borbe protiv diskriminacije.
- **Rod:** Socijalne karakteristike i mogućnosti povezane sa ženskim i muškim spolom i sa odnosima između žena i muškaraca, djevojaka i dječaka, kao i sa odnosima unutar ženskog i muškog spola.
- **Efekat staklenog plafona:** Umjetne prepreke i nevidljive barijere koje ometaju pristup žena najvišim pozicijama u donošenju odluka i menadžmentu u organizaciji, bilo javnoj ili privatnoj i u bilo kojem domenu.
- **Intersekcionalnost:** Analitički alat za proučavanje, razumijevanje i odgovaranje na načine na koje se spol i rod isprepliću s drugim ličnim karakteristikama/identitetima, te kako te isprepletenosti doprinose jedinstvenim iskustvima diskriminacije
- **Odgovornost rukovodstva:** Odgovornost rukovodstva odnosi se na odgovornost koju rukovodioci imaju za stvaranje inkluzivnih kultura, rješavanje nejednakosti i osiguravanje da su obaveze prema DEI potkrijepljene mjerljivim djelima i rezultatima (Kafilat, & Kafilat, 2025).
- **Rodno zasnovano nasilje na internetu (OGBV):** Svaki čin nasilja počinjen, pomognut ili pogoršan korištenjem informacionih i komunikacionih tehnologija (IKT) protiv pojedinca na osnovu njihovog pola. Uobičajeni oblici uključuju online uznemiravanje, nevoljno dijeljenje slika (zloupotreba intimnih slika), kibernetičko

¹ Svi pojmovi potiču iz [Rječnika i tezaurusa EIGE-a](#), osim ako nije drugačije naznačeno.

progonstvo, doxxing, predstavljanje kao neko drugi, govor mržnje i zlostavljanje generisano vještačkom inteligencijom poput deepfake-a.

- **Pristranost prema blizini:** Opisuje kako ljudi na pozicijama moći imaju tendenciju da favoriziraju radnike koji su im fizički bliži, a proizlazi iz zastarjele pretpostavke da su oni koji rade na daljinu manje produktivni od onih koji rade u uredu (Tsipursky, 2022).
- **Sigurni prostori:** Okruženja u kojima se pojedinci osjećaju psihološki i fizički sigurno da bi učestvovali i prijavili zabrinutosti bez straha od osude ili odmazde.
- **Pristup usmjeren na preživjele:** Metodologija koja tokom procesa prijavljivanja i pružanja podrške daje prioritet sigurnosti, pravima i autonomiji pojedinca koji je doživio nasilje.
- **Nesvjesna pristranost:** Kognitivni prečaci ukorijenjeni u evolucijskim mehanizmima preživljavanja koji duboko oblikuju društvene interakcije generirajući automatske prosudbe pod utjecajem lične pozadine, iskustava i kulturnog okruženja (Kahneman, 2017).
- **Online uznemiravanje:** Korištenje tehnologije za višestruki kontakt, uznemiravanje, prijetnju ili zastrašivanje nekoga.
- **Neprihvatljivo dijeljenje slika (zlostavljanje na osnovu intimnih slika):** Online distribucija seksualno eksplicitnih fotografija ili videozapisa bez pristanka osobe prikazane na slikama
- **Cyber-proganjanje:** Proganjanje putem e-pošte, tekstualnih (ili online) poruka ili interneta. Ono uključuje ponovljene incidente, koji pojedinačno mogu, ali i ne moraju biti bezopasni postupci, ali zajedno narušavaju osjećaj sigurnosti žrtve i uzrokuju uznemirenost, strah ili tjeskobu.
- **Doxxing:** Neprihvatljivo otkrivanje ličnih podataka, što omogućava fizičko ciljanje ili pokušaje narušavanja nečijeg ugleda ili kredibiliteta.
- **Prikazivanje kao neko drugi:** Djelo pretvaranja da ste neko drugi ili krivotvorenje identiteta osobe "s namjerom nanošenja štete, prevare, zastrašivanja ili prijetnje bilo kome" (Panwar i Sihag, 2020).

- **Govor mržnje na osnovu spola:** Usmjeren uglavnom na žene i LGBTQA+ osobe, ciljajući ih zbog njihovog spola, roda, seksualne orijentacije ili rodnog identiteta. Pojavljuje se javno na internetu i privatno putem poruka ili e-mailova. Tipične manifestacije uključuju krivljenje žrtve, ponovnu viktimizaciju, sramoćenje zbog promiskuiteta, sramoćenje zbog izgleda, seksualne prijetnje, uvredljive primjedbe o izgledu ili rodnim ulogama i prikriveno ismijavanje putem lažnih komplimenata ili humora čiji je cilj ponižavanje (Europski parlament, 2023).
- **Morfiranje/Deepfake:** Oblik digitalnog seksualnog nasilja pri kojem se lice osobe digitalno preklapa na drugu sliku ili video, često pornografski, koristeći tehnologiju dubinskog lažiranja (deepfake). Ovaj novi oblik rodno uvjetovanog nasilja je porastao s povećanom dostupnošću i sofisticiranošću vještačke inteligencije (AI), dajući visoko realistične i uvjerljive rezultate (UN Women, 2020).